

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

DAN 7 D AAK 1

JEDDE AAKJÆR

JEPPE AAKJÆR
VEJR OG VIND OG FOLKESIND

JEPPE AAKJÆR

- MISSIONEN OG DENS HØVDING. En Karakteristik. 1897.
BONDENS SØN. En Fortælling. 1899.
DERUDE FRA KJÆRENE. Digte. 1899.
VADMELSFOLK. Fortællinger. 1900.
FJANDBOER. Fortællinger fra Heden. 1901.
STEEN STEENSEN Blichers Livs-TRAGEDIE i Breve og Aktstykker. I—III. 1903—04.
VREDENS BØRN. Et Tyendes Saga. 1904 (2. Oplag. 1905).
FRI FELT. En Digtsamling. 1905.
FRA JUL TIL SANKT HANS. Historier. 1905.
RUGENS SANGE OG ANDRE DIGTE. 1906. (3. Oplag 1909).
PAA AFTÆGT. En Fortælling. 1907.
LIVET PAA HEGNSGAARD. Bondekomedie i fire Akter. 1907.
HVOR BØNDER BOR. Historier. 1908.
MULD OG MALM. En Digtsamling. 1909.
ULVENS SØN. Skuespil i fire Akter. 1909.
DEN SOMMER OG DEN ENG —. Digte. 1910.
AF GAMMEL JEHANNES HANS BIVELSKISTAARRI. En borte Bog om stur' Folk. 1911.
NAAR BØNDER ELSKER. Skuespil i fem Akter. 1912.
SOMMER-TALER. 1913.
JÆVNT HUMØR. Smaahistorier. 1913.
ESPER TÆKKI. En Sallingbo-Empe. 1913.
ARBEJDETS GLÆDE. En Fortælling om Bønder. 1914.
JENS LANGKNIV. Af Fjends Herreds Krønikebog. 1915.
HEDEVANDRINGER. Med Illustrationer. 1915.
HVOR DER ER GJÆRENDE KRÆFTER. Landarbejderroman. 1916.
LIV OG SANG. Digte i Udvalg. 1916.

SKRIFTER I FOLKEUDGAVE. I—X. 1912—13.

JEPPE AAKJÆR

VEJR OG VIND OG
FOLKESIND

DIGTE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
KJØBENHAVN OG KRISTIANIA
1 9 1 6

COPYRIGHT 1916 BY JEPPE AAKJÆR

—
UDOVER OPLAGET ER TRYKT
100 NUMMEREREDE EKSEMPLARER
PAA DANSK KLUDEPAPIR

KJØBENHAVN — FORLAGSTRYKKERIET

I

DE FIRE VINDE	Side
1. Nordovst	9
2. Paaskeøsten	11
3. Søndenvind	14
4. Vestenvind	17
Kjørnes Knud'	22
HEDENS SKAANSEL	
1. Den kjære brune Hede	25
2. Morgen	27
3. Aften	28
4. Fredlysning	29
Majnat	31
Storken	33
Svampejagt	35
Sædemand	37

II

Zachæus	43
Invaliden og Christus	50
Salme	52
De Fattiges Jul	54
Børn fra Gyden	56
Bryllup. I	58
II	60
III	63
IV	65

	Side
Til en Møllerdatter	66
Hilsen til Esbjerg	67
Hans Kaarsberg	70
Lille Edith.....	72
Niels Bransager	75
Landarbejdersang	77

III

BONDEFJOL	83
Kræn Dejler	87
Jens hans Hywlbor	90
Kaalfolk	94
Gammel Jehannes' hans Nøjesvis'	97
Vrød-i-Vront og Mari Stont	104
En betle Haar'	108
Ung Vise	111
Pigen paa Diget	113
A glemmer æ aalle i mi' Daw'	115
Barn og Mor	117
Mor ved Brønden	120
Broen	132
Havren	136

I

DE FIRE VINDE

NORDOVST

Sneflokke kommer vrimlende
hen over Diger trimlende
det knyger ud af Himlene,
det sluger Hegn og Gaard,
det ryger ind ad Sprækkerne
til Pølserne paa Rækkerne,
og Faarene ved Hækkerne
faar Blink i Pelsens Haar.

Og Poplerne bag Mønningen
de duver dybt i Dønningen,
og over Stakke-Grønningen
omtrimler Kjærv og Neg,
det klaprer én om Ørene,
fra Portene og Dørene,
bag hvilke de smaa Sørene'
har rustet sig til Leg.

Og Gammelmor i Klokkerne
med Huen og Graalokkerne
hun haler op i Sokkerne
og ser forsagt derud,
for nu er Kaalen liggende,
og nu staar Tjørnen stikkende
og spidder Sne paa Piggene;
og *nu* kom Kjørnes-Knud!

^{10/8} 1916.

PAASKEØSTEN

- . Hvem tuder ved min Rude? O, nu jeg kjender Røsten, thi jeg har hørt den stændig op gennem trange Aar: „Kong Faraos“ Jordemoder, den hvasse Paaskeøsten, sendt ud for at dræbe den nyligfødte Vaar.

Som Is er hendes Aande, saa hæs er hendes Strube og alt, hvorved hun rører, det krymper ind af Kuld; hun driver Bien baglænds tilbage i dens Kube og fryser hver en Spire, der pipper over Muld.

Det lille Lam, som lige er trippet ud til Gavlen — hun kan det ikke unde det allermindste Læ, hun blæser det i Toet, saa det faar ondt om Navlen og stankler om og bjæler, det lille Mæhæ.

Og Bellisen, den Blomst, som er altid først paa Pletten,
den faar saa røde Øjne i Paaskeøstens Vind,
som krænger den paa Vrangen og pjusker den paa Retten,
saa den ad Jorden strækker sin lille kolde Kind.

Og Rugen hist paa Bakken den løfter let paa Bladet,
mens vidt om Lande glaner dens hvide Flintesten;
men før dens matte Knæ blir af *andre* Vinde badet,
før kan den ikke rankes til Stængel eller Gren.

Altanens Ranker rasler saa tørre som en Knokkel,
og Kakkelovnen ryger, for Røgen vil „slaa ned“,
den gule Krokus dunker sit Hoved mod min Sokkel,
og Hanens Galen lyder saa arrigt som en Ed.

Og Bedstefar han skyder sig kuldskjær ud af Døren,
hvor Barnet staar og titter med hvide Vanter paa,
og rund i Ryg han standser i Stakkens Læ hos Søren
og prater om, hvor tidlig man *fordum* kunde saa.

Men Paaskeøsten skaver i Skar og Kjæmpehøje
og slænger efter Harven det vildførte Sand,
og Lærkeungen ligger med dens Støv i sit Øje,
og Plovmanden føler dets Knasen ved sin Tand.

Da vaagner jeg en Midnat og hører noget hænde:
Da drejer Gud deroppe sin tunge Møllehat!
Snart hvisker det — og drypper ved Gavlens *søndre* Ende.
Og tusind Skove knoppes i én eneste Nat!

7/4 1916.

SØNDENVIND

Rugens Dræ
fylder Aftenluften.
Digets Læ
holder længst paa Duften.
Hys, hys, hys,
hvad er det, som glider?
— Tys, tys, tys!
bare Byg, som skrider.

Sagte Trin — —,
hvad kan det dog være?
Søndenvind,
er her no'et i Gjære?
Hys, hys, hys!
To som sammenglider
— tys, tys, tys!
nu mens Byggen skrider.

Gjøgen lo.
Rugen rørte Vuggen.
Hendes Sko
væded Kløverduggen.
Hys, hys, hys,
ikkun Nat tør vide,
— tys, tys, tys —
hvad med Byg kan skride.

Pigens Mund
løfted sig og kyssed,
før i Blund
atter hun blev dysset.
Hys, hys, hys,
Stjærneskud henglider,
tys, tys, tys! —
nu mens Byggen skrider.

I smaa Sæt
Vind om Diget hveger,
rokker let
Lyng og Lammeleger.
Hys, hys, hys!
Ti dog, Gjøg, omsider,
— tys, tys, tys!
nu mens Byggen skrider!

Pust fra Syd,
Klydeklynk i Enge,
Rislelyd
over Maanestrenge.
Hys, hys, hys,
Duft af Hø saa vide,
tys, tys, tys!
nu mens Byg vil skride.

Tavsheds Hvælv
spænder over Kjæret.
Vinden selv
staar og holder Vejret.
Hys, hys, hys,
Fred til alle Sider,
tys, tys, tys!
nu mens Byggen skrider!

16/4 1916.

VESTENVINDEN

O, Vestenvind, min Barndoms Vind,
du har endnu det samme Sind
i Alvor som i Spøg,
det samme lystige Tagfat,
det samme Sus om Møllehat
og Kirketaarnets Fløj,
det samme stærke Orgelbrus
fra Glamhulsskar og Lyngtørvshus,
som da *jeg* frøs
som Vogterknøs
i Kæmpehøjens Sus.

O, Vestenvind, o, kaade Vind,
som kom ad Hjemmets Gaardsled ind
paa egen høje Hest,
strøg bort vor Lades Lyngkalot
og greb den bredt i Tagets Tot
hvor Grebet faldt dig bedst,
— hvor rasled det med Tag og Rør
forbi den lave Forstudør,
 mens Far løb til:
 Gud fri os vel!
 Fik Laden nu sin Rest!

O, Vestenvind, o, barske Vind,
hvor slog du tit min Barnekind
og rusked mig mit Haar,
naar Far han stod der lav og vred,
mens Møntørsvklumpen sejled ned
fra Toppen af hans Gaard!
For hvert et Rusk i Aas og Tag
vi frygted Fald og Dommedag.
 Men Huset holdt
 med Rem og Boldt.
 Du havde tabt dit Slag!

Saa for du ud paa brede Kjær
og muntrede den Storkehær
som øved sig til Træk.
Du drejed Viben som en Ten,
mens Hjejlen stod paa lave Ben
og trykked sig ved Bæk.
Og hver en gammel Kaalgaardpil
den hvined op som Sav for Fil,
dens Blade fløj
med Raslestøj
midt ind i Stormens Ril.

En Mølle staar paa Bakken fjærn
med sløve Sten og ormædt Kværn
dybt i sin Spaantags-Krop,
dens Sejl gaar sløvt og slapt omkring,
men faar *du* ved dens Vinge-Sving,
flux gaar det i Galop!
Og Møllehatten staar paa Sned,
og det gjør Møllesvendens med!
Da faar det Art,
naar *du* gir Fart
til Døgnets træge Fjed!

O, Vestenvind, o, stride Vind,
hvis Regn drev Blodet til vor Kind
og Kalken af vor Væg,
du mejsled Jydens skarpe Træk,
alt blødt og vegt det sleb du væk
og strøg ham stridt hans Skjæg, —
hans Blik du gjorde langt og frit,
skabt til at spejde milevidt,
 med vaagen Magt
 til at gi' Agt
 fra stormrørt Hav og Klit.

O, Vestenvind, vor Stammes Vind,
du gaar som Dønning i vort Sind
med Hav og Bølgeslag;
vi gaar med dig fra Bryn til Hæl,
i Sang, i Sorg, i Syn, i Sjæl
indtil vor Dødedag!
Vor Tro, vor Trang er Del af dig,
vort Væsens Hang randt hel af dig,
 vor Ynglings Trods,
 naar han skal slaas,
 vor Oldings Tungsindsdrag.

O, Vestenvind, o, karske Vind,
stryg du kun frit paa Agren ind
og blæs paa mig og mit!
Vor Avl du lidet fjærner af;
hvad der skal komme Kjærner af
maa ogsaa ruskes lidt!
Du sætter Orgeltonen til
vor gyldne Havres Harpespil.
 Det Brød, hvis Saft
 du gir din Kraft,
 med Tak vi tage vil.

O, Vestenvind, — du stærke Vind,
som suste til vor Vugge ind
med Pust paa Øjets Laag,
skrid bygeklædt fra Hav til Hav
og syng en Salme ved vor Grav
af Stormens Salmebog!
Tugt mildt men fast din Stammes Børn,
at de desmer kan staa for Tørn
 og ligne dig
 og slaa sig Vej
 selv gennem striden Tjørn!

14/4 1916.

KJØRMES KNUD'

„Kjørmes Knud'
han holder herud'
med hans fir' hvid' Stud'.“
Buendmandsvej'.

Kjørmes Knud', hør ham tud'
te hans krid-hvid' Stud',
nær han swinger hans Swøef fræ Nordowst om dje' Snud'!
Kjørmes Knud' med hans Stud'
sætter sni øwer Fur',
saa det knarker af Frøst fræ dje Bringstykk' og Pud'.

Kjørmes Knud', Kjørmes Knud',
a haar tit høl dæ tud'
som i Daa, nær æ Rim den vild blind' mæ mi' Rud'.
Kjørmes Knud', Kjørmes Knud',
sikken Vejlo derud'!
I haar Snø i jer Skjek bode dæ og di Stud'.

Kjørmes Knud', Kjørmes Knud',
det war faale te Stud',
søn det wolmer og kwolmer med Snø fræ dje' Snud'.
Kjørmes Knud', Kjørmes Knud',
fo da Hold po di Stud';
tho æ Himmel den stor i jen Toeg for mi Rud'!

Kjørmes Knud', Kjørmes Knud',
ka do skjøtt dæ 'derud',
tho do hwister med Halmstakk som anner med Klud'.
Øwr æ Møn! Læd no vær'!
Ka do osse kjør dær!
Hwem haar røjt dæ di Stud', da do sidst haaj em fræ.

Kjørmes Knud', med di Stud'
kyr' do twat for mi Rud'
med en Stjat lisse laang som fræ Naur og te Bur.
Kjørmes Knud', vælt derud'
no æ Skorsten si Tud'?
saa Gud naadigen spaar jen æ Taag po æ Mur'!

Kjørmes Knud' kjørr' med Stud'
twat po Marker og Mur',
øwer Knold', øwer Kjar', øwer klukkendes Tud'.
Kjørmes Knud', Kjørmes Knud'!
Hej! no skjenner hans Stud'
og tar Herred' og Sown' i jen brølendes Fur'!

11/3 1916.

*sætter sni øwer, sætter skraas over; Skjek, Skjæg; faale, farlig, wolmer, ryger;
skjøtt' dæ, vare dig; hwister, smider med; røjt, røgted; twat, tværs; Stjat, Vognstang;
Tud' Tude, Pibe; æ Taag, Taget; Tud', lukket Trærende under Engveje; skjenner,
løber løbsk.*

HEDENS SKAANSEL

DEN KJÆRE BRUNE HEDE

Du kjære brune Hede,
du er min Barndoms Eventyr,
der havde Hjejlen Rede,
der sprang saa muntre Dyr,
der hørtes Hyrdens Aftensang
til mileferne Klokkers Klang,
mens Hederugens Vipper
saa tungt mod Høsten hang.

Du kjære brune Hede
med Lokeleg og Gyvelguld,
med Pors og Revlingbede
og tusind Lærkers Kuld,
med Ulvefod, som Knøsen slaar
i gyldne Slyng om Pigens Haar,
naar de ved Hede­bækken
i Fællig vasker Faar.

Du kjære brune Hede,
som bar min Barndoms Lykkeslot,
hvorhen min Fod vil lede
mig, naar mit Haar er graat,
omstridte Plet af Danmarks Land —
til dig kom hjem fra Verdens Rand
og standsed' mindebøjet
saa mangen mødig Mand.

Ja, kjære brune Hede,
som revses haardt af Mand og Blæst,
jeg kommer for at frede
en fattig Minderest.
Du gjør mit Land saa sært og rigt,
du aander paa dets Kunst og Digt.
At værne om din Skjønhed
maa være Danskens Pligt.

MORGEN

Morgenens vældige Sol,
løft kun din Kugle med Funklen blandt Banker i Østen!
Gjøgen bag Lyngstakke gol,
tusinde sangkjære Lærker faar Jubel i Røsten.
Brokken gaar krum i sin Grav,
Taagen i Drift mod sit Hav,
Trækfuglesværme bag Højene larmer mod Høsten.

Bankerne drømmer i Dis,
Gravhøjens Skygge sig ræd under Lyngskrænten fjæler.
Edderkopspind i hvert Ris.
Lysende Verd'ner af Ild i hver Dugdraabe dvæler.
Nu er det Dagværkets Stund,
Skytten gaar ud med sin Hund.
Hellige Time, da Himlen paa Jorden nedknæler!

AFTEN

Stille, Hjerte, Sol gaar ned,
Sol gaar ned paa Heden,
Dyr gaar hjem fra Dagens Béd,
Storken staar i Reden.
Stille, Hjerte, Sol gaar ned.

Tavshed over Hedesti
og langs Veje krumme.
En forsinket Humlebi
ene høres brumme.
Stille, Hjerte, Sol gaar ned.

Viben slaar et enligt Slag
over Mosedammen,
før den under Frytlens Tag
folder Vingen sammen.
Stille, Hjerte, Sol gaar ned.

Fjerne Ruder østerpaa
blusser op i Gløden,
Hededamme bittesmaa
spejler Aftenrøden.
Stille, Hjerte, Sol gaar ned!

FREDLYSNING

Den Muldvarp han graver i Morr og i Muld
er nødig sin Roden foruden,
selv Roser og Liljer han kaster omkuld,
han sparer skam ikke paa Snuden!
O, Danmark, hver Blomst i dit duftende Bed,
saa ilde den vilde vist komme af Sted,
om Muldvarpens Slægt skulde raade!

Vel priser vi Stræbet til Slægternes Gavn
paa Jorderne fede som magre,
naar, Danmark, du skriver med Solguld dit Navn,
i Rugens langtbølgende Agre.
Men ej tør vi maale vort Fædreland
ved kun, hvad det yder i Skjæppe og Spand
og kaster i Krybben for Kvæget.

Saa fattig blev, Danmark, vel ej dine Kaar,
saa lidt gav ej Rugen i Trave,
at ej. du har Raad til en Blomst i dit Haar,
en Lyngkrans til Fædrenes Grave.
Lad ingen mod Blomsten da vække din Harm,
thi Rugen skal nære vor Styrke, vor Arm,
men Blomsten skal nære vort Hjerte.

Og Heden histude skal ingen forsmåa,
som sidder bag Bøg eller Linde;
dens Ranker er lave, dens Hytter er graa,
men hvor disse Ranker kan binde!
Ja, tusinde Længsler fra Præriens Land
gaar hjem mod dens Hytter og fattige Sand,
naar Solen i Majshavet synker.

Her har vi da ridset i Lyngen vor Plan,
ja her har vi givet Eksemplet:
Et Alter staar rejst for den jagede Pan,
Naturen har hvælvet ham Templet.
Her mødes det skilte paa Bardommens Grund
med Himlen til Hvælving og Heden til Bund,
mens Mindet i Dugfaldet hvisker.

Marts 1916.

MAJNAT

Naar Vildgaasen larmer Valborgnat,
hvem lægger sig da til at sove?
Da vandrer man ensomt med Dug paa Hat
langs Fjord og knoppende Skove.

Derude straalet en Stjerne saa stor,
at helt den fylder mit Øje;
den samme Stjerne forvist jeg tror,
jeg saa over Barndommens Høje.

Og Vibeskriget rækker saa langt;
dog længere Længslerne rækker.
Hvor bliver éns Hjærte bitterlig trangt,
naar Klyden i Majnatten trækker!

Det piper i Mos, og det pibler i Græs,
det sprætter i hældende Kroner;
der kommer en Duft fra det yderste Næs
af tusinde smaa Anemoner.

Saa ensomt bræger det spæde Lam
paa Bakken langt i det fjærne,
og Frørerne kvækker fra Pyt og Dam,
som sang det fra Stjerne til Stjerne.

²⁹/₄ 1916.

STORKEN

Han kommer med Sommer, han kommer med Sol
til Kløver og nikkende Hvener.

Mens Pigen hun sømmer sin blommede Kjol
i Læ af de røde Syrener,
han sænker sig ned paa det mossede Tag
og knebrer fra Reden den udslagne Dag
en Højsommervise om Danmark.

Og Børnene stirrer fra Tærsklen didop,
hvor Løget paa Mønningen nikker,
og Oldingen ranker sin krogede Krop
i Stuen, hvor Slagværket dikker;
og Minderne dugger, og Læberne be'r,
og Børnene pludrer og peger og ler:
„Se Storken er kommen til Danmark!“

Velsignede Fugl uden Høgenes Klør,
med Ørnenes mægtige Vinge,
du dukker dig helst mellem græssende Kø'r,
kun Hygge og Fred vil *du* bringe;
du følger i Furen vor Bonde saa nær
og nikker som han, mens af Rugen det drær
med Løfte om Høst over Danmark.

Hvor Engblommen lyser langs Aaløbets Bred,
du skridter saa langt gennem Engen;
med Halsen i Bugt og med Øjet paa Sned
du titter til Pigen og Drengen.
Du søger din Føde til Leernes Klang,
og Høduften følger din higende Gang
langs alle de Aær i Danmark.

Saa lad os da værne den solkjære Fugl,
der pynter vor Vang og vort Vænge,
der ruger sit Kuld i det ormstukne Hjul
tilvejs paa den mossede Længe.
Hans Yngel skal trives i Regn og i Sol,
hans Rede beskyttes som Hjemmets Symbol,
mens Sagnene lever om Danmark!

SVAMPEJAGT

Naar Skovmosset drikker den høstmilde Regn,
mens krogrygget Bonden hjemkører,
og Kvierne staar bag de piggede Hegn
med Dryp i de hængende Ører,
da stiger af Kilden, hvor Hindene gaar,
en Nymfe og planter — den første i Aar —
en æggegul lys Cantharelle.

Og stiger saa Solen bag toppede Hæs,
mens Markmusen Dugdraaber slikker,
jeg skridter saa langt over regnslaget Græs,
langs Faldet med Havre og Vikker;
og segner end Som'ren for Leernes Staal,
med Latter September skal fylde min Skaal
med kridhvide Eng-Champignoner.

Der vandrer to Elskte ad Lønligheds Sti,
hun trykker *ham* Hatten om Panden,
han slynger om *hende* den Arm, som er fri,
mens Kurven han har paa den anden.
Aa se, hvor hun bøjer sig lændefin, slank,
og pludrer og plukker, til Kurv og til Hank
staar skjult under brune Boletus.

Lad andre kun jage med Bøsse og Hund
og skyde til Høns og til Hare,
jeg vandrer fortryllet langs Fjordvigens Rund
blandt *Svampenes* farvede Skare;
den „Jagen“ forsimples ej Sind eller Aand,
den giver mig *Muld* men ej *Blod* paa min Haand,
og Hjærte for alt — indtil Krybet.

Ja, du, som maa slide de støvede Sten
og slaa dig tiltaals med Kontoret,
søg ud for at rette de sovende Ben,
hvor Skovbunden dækker dig Bordet!
Thi aldrig er Danmark saa daarende skjøn,
som naar bag den bærfyldte, rødne Røn
den Ridderhat blaaner i Duggen.

10/8 1912.

SÆDEMAND

En Bonde med sin Sædekurv —
 det er for mig et Højtidssyn!
Naar Haren løb saa tung og trind,
 og Løvet frynsed Skovens Bryn,
da skred han fra sin Ladeport
 med Kurven paa sin venstre Lænd
didud, hvor Marken venter tavs
 med voxen Daad til voxne Mænd.

Med Haanden i den gule Sæd
 og Brystet frit mod Vinden op
hans Syn omspænder varmt den Jord,
 hvor Harven gaar til Hyp og Hop.
I næste Nu hans tunge Sko
 vil stempe Mulden dybt og fast,
mens Sæden spredes for hans Fod
 i lange runde Nævekast.

Og Kurven knirker mod hans Lænd,
og Kjærner gule, Kjærner graa
de borer i den varme Muld,
og Solen dynger Guld derpaa.
Og Lærker synger, Græsset gror,
og Bier gaar i Blomsterdans,
og hvad paa Valborgdag blev saaet,
skal staa i Flor omkring Sankt Hans.

Det gror, vort kjære danske Brød,
det gror i Sol, det gror i Sang,
det gror i Arbejdsdagens Stræb
som under stille Kirkegang.
Det gror, det gror — i Majnatsregn,
det gror i Dug ved Solhværvslag,
naar Havrens Toppe ringler fint
til fjærne Klokkers Bedeslag.

O, Bonde med din Sædekurv
og i din grove Arbejdsdragt,
du tykkes mig i denne Stund
med selve Evighed i Pagt.
Imens du som en Offerpræst
henskrider tavs og alvorsfuld,
du signer med din højre Haand
den sorte, grødesvangre Muld.

Tak, Bonde, med din Sædekurv!
Lad Landet grønnes i dit Spor,
saa vi med Stolthed Aar for Aar
tør pege paa den danske Jord.
Saalænge *du* i Furen gaar,
saalænge *du* har Arbejd kjær,
skal Danmark lægge Fold til Fold
i Sol og Storm og Bygevejr.

¹⁰/₅ 1913.

II

ZACHÆUS

Det var sig Zachæus fra Jericho,
han var en Tolder for Gud,
Tariffen lod ham kun sjælden Ro,
men nøje han gransked dens Bud.

Han toldede Dild og Duda-im,
han smagte paa Vin og Sucat,
han vejede Myrrha fra Repha-im
og Nardus fra Ararat.

Med Varer Kameler drog til og fra
Zachæus i Boden trang;
Ægypten, Arabien, Asia
som Duft i hans Kjortel hang.

Og Karavanernes lange Træk,
som fjærnt over Ørkner kom,
som vadede Jordan og Kedrons Bæk,
de standsede her bag hans Bom.

— Der var paa Zachæus et saarbart Sted:
Han havde saa stakkede Ben,
og krumme var de desudened,
det voldte den Tolder Mén.

Naar mangel en langbenet Hejre lo
i Jerichos glade Stad,
han maatte staa der i lave Sko
og spørge sin Kone: „Af hvad?“

Drog Folket sammen i Klump og Klunt
paa Torvet til Sabbatfest,
de kunde nedrage *hans* Horisont
med bare en Ryg af en Præst.

— En Solskinsdag, da om Jerichos Mur
de kløftede Falke fløj,
og Jordan gik fjærnt med sin vante Dur,
da hørtes fra Gaderne Støj.

Sandalerne klapped mod Torvenes Sten
og gjalded fra Taarnportens Rum,
en Larmen af Oxe- og Menneskeben,
der gjorde Vandraaberen stum.

Zachæus, der efter alt Nyt var vild,
som altid den lavbente Slægt,
han tabte af Haanden den duftende Dild
og sprang baade Disk og Vægt.

Paa Tærsklen han stod i et eneste Sæt,
hvad var ham nu Salg eller Kjøb!
„Profeten, Profeten fra Nazareth!“
de raabte derude og løb.

Zachæus efter de andre sprang
paa krumme og korte Ben,
han løb, saa Sveden i Brynet hang,
og Gnister sprang op af Sten.

Hans løste Bælte svang ud og ind
og smælded mod Mur og Løv,
hans Kjortel rejste en Hvirvelvind,
som slæbte med Vejens Støv.

Snart vandt han da udenfor Stadens Mur,
hvor Slettens sitrende Luft
— med støvede Palmer i blaa Kontur —
var krydret af Balsamduft.

Derinde hvor Jublen til Himlen naar
som Søjler fra Folkets Strøm,
der er det, i Lys og Glans han gaar,
hans Dages og Nætters Drøm.

— Til Tolderens lille hvidkalkede Hus
kom Rygtet med Løst og Fast,
mens Prangeren tømte det bugede Krus,
og Oxerne skiftede Last.

Og mangt et Sagn til *Profetens* Lov
om Visdommen underbar
var ført over Ørkner paa Æslets Hov
eller Puklen af Drommedar.

Zachæus havde det mindste hørt
og gjemt det i trofast Hu
og havde sin Griffel bag Øret ført
og spurgt om mere endnu.

— I Dag kom Profeten til Jericho,
i Dag vandt Drømmene Magt;
aa, maatte han mætte sit Syn, sin Tro,
og kysse en Flig af hans Dragt!

Men Hoben spærred til hver en Kant,
hans strakte Taa var for kort;
han rev og sled, og hans Taarer randt,
men altid stødtes han bort.

Da saa han ved Vejen et Morbærtræ
med alle Grene i Blost;
der klatred han op med rystende Knæ
og holdt med Møje sin Post.

Skjønt Solen skolded, og Hvepsen bed,
og Grenen var knudret og raa,
skjønt Sokken sank ham om Læggen ned,
han tyktes sig ovenpaa.

Det Menneskehav, som dernede brød —
her kunde han pejle dets Bund,
se Grenenes Viften i Solens Glød,
se ind i hver jublende Mund.

Alt andet hans Øje jog rask forbi
og søgte mod Centret frem;
der vandred en Skare otte à ti,
hvem var nu Profeten af dem?

Han havde vel tænkt sig en Drot til Hest,
med Sværd og forgyldene Spir,
Cymbalers Klang og Trompeters Blæst
og Krone af Guld fra Ophir.

Her stod nu en solbrændt Klynge af Mænd
— Kuløren kraftig og frisk —
og Dragten, som slubred om Ankel og Lænd,
var plettet af Tjære og Fisk.

Der kom jo Profeten, der vandred han frem
midt gennem det Folkehav:
I Haanden en Stav, om Livet én Rem,
paa Skuldren bar han en Sav.

Han syntes saa aandig, saa drømmerig
mod Fiskernes tjærede Flok,
og Vinden løfted hans Kjortelflig
og Solen kyssed hans Lok.

Og nærmere Træet Profeten gled;
da tabte Zachæus sin Sko;
de hvideste Bløstre dryssede ned,
men Jesus saa op og lo.

„Kom ned Zachæus, kom ned til mig,
thi som mine Øjne ser,
vi skal nu begge den samme Vej
for aldrig at skilles mer!“

Ned sank Zachæus. I Lykkerus
med Jesus han hjemad drog,
og Lys der tændtes i Tolderens Hus,
som mer end en Sekel vog.

Efteraar 1912.

INVALIDEN OG CHRISTUS

Jeg pløjede min Ager fra Øst og til Vest,
at pløje var mig altid som en Fest —
jeg pløjed uden Ro, uden Rist,
Herre Christ,
til *Krigen* tog først mig og saa min Hest.

Mit Hors, som jeg har klappet paa Mulen mangan Gang,
fordi det gik saa villig for sin Stang,
dets Bug rev de op med en Gnist,
Herre Christ,
nu ligger hun som Aadsel fjærnt i Vang.

Min Plov staar nu og ruster og synker halvt i Jord,
mens Ukrudt om Muldfjælen gror;
min Hvede, som jeg saa'de der sidst,
Herre Christ,
af den har Ravne næppe levnet Spor.

Min Hustru, min Anna, som sammen med mig stred,
fra Sol stod op, til møjsom den gik ned,
mer ribbet nu end Kragen paa Kvist,
Herre Christ,
den Stakkel gaar en Tiggers tunge Béd.

Og mine raske Drengs saa ferme alle fem,
den yngste dog den kjæreste af dem,
hvem gir dem deres Brød uden Brist,
Herre Christ,
naar deres Far nu aldrig vender hjem!

Jeg pløjede min Ager med Hors og med Hest,
jeg pløjed den, som gik jeg til en Fest;
jeg pløjed den saa gjærne som sidst,
Herre Christ,
om ej jeg havde mine Hænder mist.

Vinter 1916.

SALME

(Af „Jens Langkniv“.)

Tag min Sjæl
naaderige Gud,
før min Marterpæl
skyder nye Skud!
Satans Vingestræk
rev min Modstand med
Tag mig Synder væk
til din Fred!

Syndsens Spe
stinger Kjød og Blod,
Taarens Anger-Ve
drypper for min Fod.
Alt hvad jeg fik kjær,
Moder, Viv og Ven —
Verdens Bygevejr
bar det hen.

Slangen bed;
Smærtens Skaal løb fuld,
mens i Mulm jeg stred
for en Sjæl af Guld.
Om min Kjærlighed
regnes mig til Fejl —
Herre, skjær den ned
med din Segl!

29/12 1914.

DE FATTIGES JUL

Lyset tændt,
Minderne tændt,
Sind og Øje fra Styghed vendt;
Døgnet danser med hoppende Hjul,
Freden gemmer sin Sne til Jul.
Drys den paa Sjælenes Saar!

Paradis,
Drømmenes Dis . . .
Glem i Aften dit Livs Forlis!
Sorgen suger i mig som i dig,
denne Kvæld viser Stjærnen Vej,
vov dig kun ind i dens Glans!

Skjønne Maal,

hellige Maal:

Smilet fylder den Sultnes Skaal,
Lyset strejfer en graadskjæmmet Kind,
varme Hænder bær' Fadet ind, —
Godhed, o Jul, er dit Navn!

· 18/12 1911.

BØRN FRA GYDEN

„Jeg er vel kun en lille Pige,
men faar jeg Mad og bliver stor,
og faar jeg Sorgen til at vige,
saa skal jeg rigtig hjælpe Mor;
faar vi saa begge to en Kjole,
og jeg lidt bedre Sko til Skole,
saa har jeg ingen Ønsker fler,
naar Mor vil ikke græde mer.“

„Og jeg er én af de smaa Dreng,
som gjerne vilde gjøre Gavn,
men som har sultet altfor længe
i dette rige Kjøbenhavn;
men fik engang jeg nok at spise,
saa sang jeg vist en anden Vise,
blev Hosten kvit, som nu jeg har,
og skulderbred og stærk som Far.“

Saa er vi Børn fra Kvist og Kjælder
— ak, tusind vil kun halvt forslaa! —
for hvem det Liv og Helse gjælder
at kunne ud til Solen naa.

Det er saa tungt paa kolde Stene
som Barn at gaa forknytt og ene,
at vide Dagen er saa nær,
mens Mørket altid ruger her.

Nu kredser Fugl om Danmarks Strande,
kun Vingens *Skygge* kjendes her —
der lyder Sang fra Skovens Rande
og Kuk fra lave Ælmetrær;
men vi med Barnets Sind og Længsler
— hvi spærres vi i disse Fængsler?
Skal alt faa Blomst og gro igjen,
og ikkun *Barnet* visne hen?

Nej hjælp os til, før mat vi segne,
at faa vort Skud i Solen op,
hjælp paa det *sunde* Hjærtes Vegne,
før Ormen huler ud vor Knop.
Kanske det Barn, som Lykken vrager,
skal bære Sten af Danmarks Ager,
naar Kløgt og Flid hos *hjulpen* Mand
har hædret Barnets Fædreland.

BRYLLUP

I

Paa Sallings Jord er der godt at bo,
naar Solen varmer paa Tage,
naar Byg vil skride og Havre gro,
og Fuglen søger sin Mage.
Naar Duft af Kløver mod Vindvet gaar,
og Rugen op til din Axel naar,
da gaar din Sang
sin Solskinsgang,
mens Gjøgen kukker skjælmsk fra Bakken.

Den Svend, som tumler med Sallings Muld,
faar let en Skilling paa Lommen,
thi Landets Sølv bliver her til Guld,
naar Høstens Time er kommen.
Bag Laden stables de høje Hæs,
mens Koen træder saa bredt i Græs.
Hver Godtvejrsmorgen
din røde Plag
maa trække Rigdom hjem til Loen.

— Og her blandt Frænder nu sidder to,
som valgte sig et Hjem paa Bakken,
hvor *hun* skal malke den røde Ko,
mens *han* skal vende jer Brakken.
Thi Haand i Haand det er Livets Fryd,
og Trofasthed er saa skjøen en Dyd.

Tag Livet ret!

Men bli'r I træt,

da lyt et Nu til Gjøg i Enge.

^{15/8} 1916.

II

Du var ung, du var frisk som den vaarfødte Blæst,
naar den stryger langs pløjede Kjær,
du var smidig i Kast, og en Yngling i Spring,
og din Latter laa rede og nær.

Og du fór paa dit Hjul langs de stenslagne Spor,
mere rapt end den spejdende Ravn,
og du skrev os en Saga om Sejghed og Mod,
mens Udholdenhed kransed dit Navn.

Du tog Bøssen fra Knag, blev en Jæger med Lyst,
stolpred hjem under Fuldmaanens Skjær,
mens fra Bakken du lytted til Regnsprovens Fløjt
højt tilvejs over Barndommens Kjær.

Da jeg traf dig som Mand, da jeg vandt dig som Ven,
og dit Venskab blev uden en Sprag,
intet Falsk i dit Blik, ingen Svig i din Mund,
ingen Rømning fra Ord eller Sag.

Se, da gled der en Sky for din høstblanke Sol,
stænked Fugt paa din rustfrie Sjæl,
og jeg selv blev saa tavs ved at se, hvor du led,
at en Orm havde stunget din Hæl.

Men nu stiger der Dagning for Vindvet paany,
alle Skyggerne gled deres Vej,
hør Forjættelsens Klokker de ringer mod Sky,
og de Klokker de ringer for dig!

Thi en Kvinde har listet sin Arm under din,
du har vundet for Livet en Ven,
hun vil smykke dit Hjem med sin Ynde, sit Smil
og gi Dag til din Ungdom igjen.

Kommer Tyngselens Aand som til Tungsindets Saul,
synes Dagen dig møjsom og sort,
ryk til Arnen din Stol, tag din Hustru paa Knæ,
hun vil stryge dig Skyggerne bort.

Se det lyner af Sværd, mens I slutter jer Pagt,
der staar Angst af den bævende Jord.
Om end Verdener brænder, skal Elskov ej dø,
men dens Blomst staar i Asken og gror!

28/9 1914.

III

Femogtyv' Aar
de gi'r mange Slags Kaar,
de gi'r Jubel og Sorg, alt som Huen den staar
Femogtyv' Aar
gi'r den Smule, vi naar,
giver Godtvejr og graat Vejr og Høst efter Vaar.

Femogtyv' Aar
de gi'r Føl, de gi'r Faar,
de gi'r tusinde Ting, som en Bonde attraar.
Femogtyv' Aar
gi'r dig Mage og Maar,
giver Børn i din Stue og Liv i din Gaard.

Femogtyv' Aar
giver Sølv i dit Haar,
ogsaa Sølv i din Pung, om dig Lykken bistaar.
Femogtyv' Aar
giver Skrammer og Skaar,
giver let Sind og træt Sind, mens Skyerne gaar.

Femogtyv' Aar
gi'r den Lykke, du faar,
gi'r dig Pligtslid og Gigtslid i Lænder og Laar.
Femogtyv' Aar
gi'r en Mand i hans Gaard,
gi'r dig Præg, som du bærer, til Doms klokken slaar.

Femogtyv' Aar!
Om I sleger hæ' slaar,
kom I bare *igjen*, om med Hæder I gaar!
Femogtyv' Aar!
Kom med Sødme som Saar,
vi skal vandre jer ud, om vi stumler hæ' staar!

⁹/₁₀ 1914.

IV

Den skjælmske Gjøg, som ler paa Danmarks Vang,
han kukker helst til den, som først er ude,
og Morgensolen saa jeg mangan Gang
at slænge Guld igjennem fattigst Rude.

Det Lykkesind, der frydes ved Guds Sol,
det styrker Landets Marv og Ligevægten,
det gjør selv Gaasebænk til Kongestol
og skyder Stræbepiller under Slægten.

⁸/₁₁ 1914.

TIL EN MØLLERDATTER

Hvor Kværnen dumrer i den dybe Dal,
og Sigtemelet Stænk paa Kinden sætter,
der gaar *du* trygt i Barnets Mindesal,
om ogsaa Himlens Vejr en Møntørv letter.

Saa fik vi hver en Plet, der drog os nær
og tog vor Tanke under Pilgrimsfærden,
hvor Hjemmets Skræpper blev os mere kjær
end al den Bøgeskov, vi fandt i Verden.

¹⁷/₈ 1912.

HILSEN TIL ESBJERG

Her gik Træk af vilde Svaner
over denne Grund engang,
der hvor nu de høje Kraner
synger deres Kjættingsang.
Sneglehus og Muslingskal
her gav Plads for Skibes Tal.

I de høje Maanenætter
blir din Bølge tit saa kaad,
vildt den over Molen sætter
ned i Bark og Fiskerbaad.
Fløjten ryster Torv og Tind,
naar din Englandsbaad gaar ind.

Kjække By af Bølgens Naade,
Havet rigt og lunefuldt
vipper dine Fiskerbaade,
slænger for din Port sit Guld.
Sommerkvældens Vestenvind
aander Salt paa Barnets Kind.

Havets Rytme, Flod og Ebbe,
lad den svulme i dit Blod!
Smaalighedens strøgne Skjæppe
— nej, til den er du for god!
Jydens Kløgt og Handelsaand
skaar din Haand i Verdens Haand.

Salt i Blodet, Salt paa Tungen
— ej blot Salt paa Fedtogsbrød! —
Aabent Sindet, aaben Pungen —
da har Staden aldrig Nød.
Havets blanke Landevej
blinker for dit Barn og dig.

Naar en Dag hint Verdensbulder
stilner i en Broderfred,
naar Europas syge Skulder
atter læmpes lindt i Led,
da gjør snart en Nytids Gry
dig til Jyders Første-By!

^{18/8} 1915.

HANS KAARSBERG

Der red en Rytter over Steppen hvast;
saa muntert hoppede hans Huekvast.

Der sad en Doktor i et Vennelag,
og ingen hørte Hanen varsle Dag
for Ordets Fest, for Viddets Latterbrag.
Hvor denne Digter-Doktor tager Sæde,
der hopper Bægrene af Fryd og Glæde.

Et mandigt Hjærte og en følsom Aand,
Kirurg og Jæger — samme sikre Haand!

Og *skal* den vilde Hare *skydes* tam,
i Guds Navn, Venner, lad det ske ved ham!
Han vil ej skjænde Skovens Tempelro
ved plumpe Skud mod Hjortens unge Ko.
Han kjender Brokkens Hus og *Vildtets* Veje,
men sænker Bøssen for at se det lege.

Paa Fantasiens høje Ørkenridt
— hvor skued han fra Sadlen milevidt
Vi har Poeter nok i emsig Dont,
men faa med denne Digtets Horisont.

Den Nattergal har lidet rørt hans Sind
saalidt som „Poppedreng“ paa sukret Pind,
og endnu har han holdt sig i at daane,
selv om i Sorø Sø han saa en Maane.

Dog bølger stærke Sange i hans Sjæl,
og Rytmen gjorde ofte rap hans Hæl.
Det stærke Blik, der kunde haane vildt,
det har jeg set bag Brillerne saa mildt,
naar Poesiens glade Glimmertraade
blev snoet til Stræng ved høje Guders Naade!

24/1 1914.

LILLE EDITH

Det var i den Time, hvor Ax og Rør
sig sænker mod Aftenrød,
at et legende Barn kom til min Dør
saa tindrende glad og sød.

Og Lokkernes Ynde saa fyldigsort
nedringled paa Axlen frit,
og Blikket, saa kandisbrunt og stort,
omsvævede skjælmsk og blidt.

Hun smuttede ind og ud igjen,
som Straalen gennem et Glar,
imens en vimrende Hundehvalp
hun løftede op og bar.

Hun legede ned ad min Trappesten
med Blomster og Hund og alt;
hun legede under den Rosengren
paa trinde, fjedrende Barneben.
Da midt under Legen hun faldt!

Hvorledes? hun rejser sig ikke op!
Hun løfter ej Haanden mer;
det sprælske Knæ og den lille Krop
nu ligger saa tungt som Ler.

— Du elskede lille Edith-Sjæl,
som vied til Sorg mit Hus,
end staar der Spor af din Barnehæl
herudenfor i mit Grus.

Du lille Straale fra Livets Vaar,
hvi havde du al den Hast?
— En Straale kommer, en Straale gaar,
og ingen kan holde den fast.

Du gled tilbage mod Dybets Favn
til Solen, der sendte dig ud.
De *Vise* strides om Solens Navn,
de *Grædende* kalder den: *Gud*.

6/8 1914.

NIELS BRANSAGER

Saa lyst et Sind, som her gled under,
jeg mødte kun den ene Gang;
thi du, som her i Kisten blunder,
var Folkets Barn i Tro og Trang,
og alt hvad Skjönt det Folk skal naa,
dit Ynglinghjærte nynned paa.

En Stridsmand var du blandt de kjække,
det kjendtes trindt om Sjællands Kyst;
da kom en Pil fra Dødens Snekke
og traf dig i dit unge Bryst.
Men selv paa Smærtens Sygeseng
du fingred ved din Buestræng.

O, Livets Gud, som skjænker Kraften,
hvi høstet du hans Rug saa grøn
og ringed Solen ned før Aften
for denne Lysets muntre Søn?
Ubrugte Evners lyse Guld —
hvor tungt paa jer at kaste Muld!

Men naar det gror i Danmarks Ager
og gjærer varmt i Folkets Sind,
og naar paa Sejrens Dag vi flager,
hans lyse Navn gaar med os ind
— med Duft af Kløver mild og sval —
i Mindets høje Frihedssal.

— Kom, Vaarens Vind, og stryg hans Pande,
kom, Foraarsblomst, og kys hans Mund,
før over Gravens mørke Rande
han sænkes ned i Sjællands Grund,
hvor Blomst skal spire, Haab skal gro
af Fædrejord og Ynglingtro!

²/₄ 1915.

LANDARBEJDER-SANG

Saa langt jeg stirrer i Danmark ud,
jeg skuer vist tusinde Hytter;
de skaller i Frost, og de drypper i Slud,
i Blikstille staar de og lytter;
og Vinden hvisker ved Gavlens Straa,
mens Solen gaar mægtig af Havet.
Pas, Danmark, vel paa de Hytter graa,
dér ligger din Skæbne begravet!

Vi skatted for længe til Pragt og Prunk
bag klingende Titler og Navne;
hvor én kan føre sig stolt og strunk,
maa hundrede sukke og savne.
Men Folkets Lykke var sjældent dér,
hvor Falke om Duerne rives,
langt oftere hist paa de lave Kjær,
hvor Byggen ved Midsommer trives.

Naar Danmark ligger i lyse Tavl
saa kjært mellem Bøg og Linde,
mon ej hin Mand bag den skjæve Gavl
har virket det — han og hans Kvinde?
Mon ej med Troskab i Savn og Flid
I brugte Ploven og Hakken?
Hvorfor faar I da en ussel Hvid.
mens andre tar Lønnen og Takken?

Hvor Greven stænger sit Vangeled
for andre end Hjort og Hare,
mens Slideren dyrker sit magre Bed —
dér synes mig Landet i Fare.
Men I, hvis Arv blev den stærke Krop,
de hærdede Muskler og Arme,
stem Ryggen mod og skub Leddet op,
og kun et Par Grever vil larme!

Men skal I vinde jer Ret en Dag,
I faar den vist ej som Gave, —
nej, efter mange og drøje Slag
mod Fejghed, ja Kolber og Stave.
Men gaar til Kamp det for Barn og Hjem,
og skulde for Alvor det gjælde,
se ikke skræmte fra Døren frem,
som Hønen ser op fra sin Nælde.

Den Kamp, I rejste for Hyttens Kaar,
den fører I helt for os alle.
Skal Lykken trives i Danmarks Gaard,
maa Fordommens Stenmure falde!
Lad Hjorten knejse bag Pigtraadsnet,
lad Lehnsjordsfasanen sig svinge —
men Manden har dog en større Ret,
og Retfærd en videre Vinge!

14/6 1914.

III

BONDEFJOL

BONDEFJOL

Der hænger paa min Nabos Væg
en gammel Bondefjol;
dens Strænge stritter nu med Skjæg,
og kløvet er dens Stol,
dens Skrueværk er graat af Støv,
selv ser den ud som blind og døv,
men har du Haandelag, da prøv
den gamle Bondefjol!

Paa rusten Søm, i Uldgarnsstrop,
den hang der, — lidt paa skraa,
hvor tit som Barn jeg kravled op
og strakte mig paa Taa.
Da lød til mig dens Brumlestræng
som Humlens i en mosset Eng,
hvor Far med Tejne, Tøs og Dreng
var gangen ned at slaa.

Aa, den er fuld af kaade Ting,
den gamle Bondefjol,
af Hamborgskotskens Stamp, og Sving
af Svejtrit og Tyrol;
det koger af dens Lydhul op
med Skjørtesus og Pigehop,
og Konefødder i Galop
ind under Hvergarnskjol!

Saa har du fulgt vor Bonde god,
min trældomsbrudte Slægt,
og lettet ved det sunkne Mod
og linnet Aagets Vægt.
Om Ridefogden, rød og tyk,
lod Stokken gaa paa Knøsens Ryg,
et Strøg paa dig — da veg hvert Tryk
af Hoveri og Ægt!

I dig laa gjemt den sidste Gnist
af Glædens Alterbrand,
naar Spil og Dans og Skjørtehvist
var sat i Rigens Band.

Da — lænet til en stubbet Kind —
du lo endnu om Kys og Kvind,
ja, listed dine Toner ind
til surest Mørkemand.

Om Præsten i sin sorte Kjol
lod salte dig et Ris
og smæded dig fra Prækestol
med Marcus og Matthis,
dog Ungdom saa til Ungdom hen,
og Glutten smiled til sin Ven,
og Søndag Aften klang igjen
din vante „Repetis“!

Saalænge Lærkers glade Hær
har Æg i Kløvervang,
vil danske Hjærter kræve mer
end altid Salmesang;
du gamle slidte Bondefjol,
du passer slet i Degnestol;
hvor Juninattens Gjøge gol,
der heded os din Klang!

Min Barndoms kaade Violin,
læn dig mod denne Kind!
Om end dens Stubber kradser din,
har *vi* det samme Sind,
den samme Jubel i vort Bryst,
den samme Sang i Nød og Lyst,
som svulmer om den danske Kyst
fra Korn og Søndenvind.

⁵/₄ 1916.

KRÆN DEJLER

Kræn Dejler kører hans Tørv i Land:
hop, hop, hop, for en Hywl i Gras!
Paa Læsset højt, bag sit Studespand
der kraaner med Pisken Kræn Dejler.

Og Studen vralter saa tung og tam —
hop — hop — hop, for en Hywl i Gras!
og Solen leger i Mosens Dam
og dikler i Nakken Kræn Dejler.

Men Hvepsen sad under Brinken gjemt —
hop — hop — hop, for en Hywl i Gras!
der havde fornylig sin Bas han stemt
til Studedans for Kræn Dejler.

Et Pist, et Pust og et Øjeblik:

hop-hop-hop for en Hywl i Gras!
saa brummed han frem under fuld Musik,
saa Skrækken krøb i Kræn Dejler.

Brat løfter Studen sin Hale fin:

hop-hop-hop for en Hywl i Gras!
selv Kusken letter en Kjende sin;
nu bliver den hjamsk for Kræn Dejler!

De Hjælmede springer i Hjunt og Trav:

hop-hop-hop — for en Hywl i Gras!
og Vognen jamrer af fire Nav:
„Nu skjenner æ Stud' for Kræn Dejler!“

En Lundstik løsned, en Kinding brast:

hop-hop-hop — for en Hywl i Gras!
mens Skuden slingred med Skrog og Last
i Søgang under Kræn Dejler.

Først sprang da Tejnen mod Himlen op:

hop-hop-hop — for en Hywl i Gras!
saa flygted Tørven i samlet Trop,
paa Skravpinden hang kun den Dejler!

Hvor Tudsen kravler med slimet Ryg,
hop-hop-hop — for en Hywl i Gras!
der rendte de Stude sig selv i Syk,
saa Blevveret stod om Kræn Dejler.

Her slap dem Hvepsen, den vilde Gjæst,
hop-hop-hop — med en Hywl i Gras,
saa Heldet redded den sidste Rest
af Vogn og Skrav og Kræn Dejler.

Sommer 1911.

en Hywl i Gras, et Hjul i Smadder; *kraaner*, krør sig; *dikler*, kildrer; *hjamsk*, flov;
de Hjælmede, Stude med en hvid Tegning paa Hovedet; *skjenner*, løber løbsk;
Kinding, den Aabning hvori Vognstangen sidder; *Tejnen*, Madæsken; *Skravpinden*,
en af de fire Pinde i hvert af *Skravets* eller Vognkransens Hjørner; *i Syk*, i Dynd.

JENS HANS HYWLBOR

Jens Bruus han haaj ingen anne Vogn
end en Hywlbør,
men han war kjend øwr æ hiele Sogn
for hans Hywlbør.

Den fløjt som Ryler en Ruskregnsnæt,
den tut for Tier, den fløjt for Fjedt,
Jens hans Hywlbør,
Jens hans Hywlbør.

Jens Bruus han hint hans Ywlbrændmen hjem
po hans Hywlbør,
og det war nøj der haaj Fynd og Klem,
— spør æ Hywlbør!

Dér lo hans Wanter, dér hwilt hans Dunk,
dér gik han sjel lisse strøg og strunk
baag hans Hywlbør,
baag hans Hywlbør.

Jens Bruus han tyt sæ en holden Mand
baag hans Hywlbør,
og spyt teframm' øwr en jawn Tønd' Land
fræ hans Hywlbør.

No haaj han Edels' og Hus og Skywl,
og Brændmen nok te en kristle Ywl
po hans Hywlbør,
po hans Hywlbør.

Da Jens war landed paa Dosbjærg Bakk
med hans Hywlbør,
da drap æ Swed fræ hans Haag' og Nakk
i hans Hywlbør.
„Harens!“ raaft Jens. „Kluk-klunk!“ swor' æ Dunk,
og nidad skor æ med Skump og Skunk
i hans Hywlbør,
i hans Hywlbør!

Det tyt æ Hund' war for gløj en Vals
med en Hywlbør;
der hwirt en Kytter fræ hwer en Sals
mod hans Hywlbør.

De kløj' dje Gummer mod Jens hans Bjenn',
saa no begynd' sgi æ Bruus aa skjenn'
med hans Hywlbør,
med hans Hywlbør.

Det peef og klawed sæ uden Ro
fræ æ Hywlbør;
det war en Jammer aa hør' opo
aa en Hywlbør!
Æ Dunk den hopped i hyw Galop,
æ Bruus strat ud, men æ Hund' holdt Trop
med æ Hywlbør,
med æ Hywlbør.

Med Jet begynd æ aa vrikk' og wakk'
i æ Hywlbør;
får Jens han nowed æ Bund' aa æ Bakk,
støwt æ Hywlbør.
Æ Værk stod still', det ga ett en Mjav;
æ Dunk — den trilt ad en Mergelgrav
uden Hywlbør,
uden Hywlbør.

Jens Bruus han so paa en Knold aa græd
uden Hywlbör:
„Mi Ywlbrændmen — no legger æ dér
— og mi Hywlbör —!
Mi Lyng mo bjerres i Mues og Hied;
men Dæwlen skuld da hint Brændmen mier
po en Hywlbör,
— *po* en Hywlbör!“

¹⁴/₅ 1915.

Hywlbör, Trillebør; *tut*, tudede; *Tier*, Tjære; *Ywlbrændmen*, Julebrændevin; *strøg*, nydelig; *tyt*, syntes; *teframm*, fremefter; *Edels*, Mad; *Skywl*, Husly; *Haag*, Hage; *harens*, afsted! *skor æ*, skar det; *Skunk*, Stød; *gløj*, hæftig, hed; *hwirli*, hvirvlede, *Kytter*, Køter; *kløj*, kløede; *skjenn*, løbe løbsk; *holdt Trop*, h. Stand: *wakk' wakle støwt*, styrtede; *sô*, sad; *bierres*, bjærges.

KAAL'FOLK

A war gan hen te Jeps ijaes,
og der sô Mowns og der sô Mâs,
og det war nem for mæ aa hør',
hwad Huml de haaj aa før',
for det war Lâs, der med Kjæn Grow'
haaj wot ad Bøj og sit po Stow';
fæk Lâs no den Kaag' po hans Skorr
war *a* saat udenfor.

Ja Kaal'folk er nø gremme nøj,
nø slemme nøj,
nø *sølle*, simpels Rimpelstøj!

Men tar mi Lâs den lied Hjont',
saa sejer *a*, han mo vær wont,
for *af* den væste Kjeltringslaw',
hun war da aal' si Daw'.

Æ Muer haar jo *wal* en Stej,
og det er nøj, en mo ta' mej,
og sjel haar hun en Kakkelown
— og Skjek — som en Dragown!
Men Kaal'folk er nø gremme nø
nø slemme nøj,
nø' sølle, simpels Rimpelstøj!

Tho gywt sæ det er let nok gjord,
men sej mæ, hwardfornøj do for!
Og ta' en Hjoj' som Kjesten der —
nej, det sku' Lås læ' vær!
Hvad hjælper Kow og Kakkelown,
nær saa æ Kwind er kryvedown'?
Tho fo sæ den Slaws Bi i Kof
det gor som i en Rof.
Nej, Kaal'folk — —

Og der lod a mi Speci spring',
da Lås war syk og hænd' me' æ Ving
og sô ham te med Nol og Wask,
men' han gik om og task;

og da vi sku' te Maatensfest,
a saat ham Baagstykk' i hans Vest
og vend ham hans Trawalli-Frak —
no fôr en saa si Tak!

Jow, Kaal'folk er nø gremme nøj,
nø slemme nøj,
nø sølle, simpels Rimpelstøj!

No vil a hen og lær aa væw';
for her ka' en sgu go og skræw'
og aalle krýf' en Krumm teframm',
men løw' si Daw' teskamm'.

Læd saa di anner ha' dje' Spel,
a ska wal go og skjøtt' mæ sjel,
og ta' de Spark, som der ka' blyw',
men læ' æ Gywten dryw'.

For Kaal'folk er nø gremme nøj,
nø slemme nøj,
nø sølle, simpels Rimpelstøj.

17/3 1912.

gan, gaet; *ijaes*, i Aftes; *Skorr*, den „Skyder“ eller Skovl, hvormed Kagen sættes i Ovn; *Rimpelstøj*, Tøj som er sammenrimpet; *lied Hjont*, lede Taske; *vær' wont*, være meget lysten; *Kjeltringslaw*, Taterslægt; *en Stej*, en lille Ejendom; *Skjek*, Skjæg; *Hjoj*, Sjuske; *Kof*, Kube; *Maatensfest*, Mortensdag omkr. 1. Novbr.; *Baagstykk'*, Bagstykke; *Trawalli-Frak*, daglig Frakke; *æ Gywten*, Gifteriet.

GAMMEL JEHANNES HANS NØJESVIS'

Æ Klokk' haar slan', æ Or er gan' —
en nøj vil rist si' Ving';
den haar en gylden Kiéd' te somm',
en Sel' te flir' dje' Bring'.
Æ Kokk' ka' gaal' dje' Kraaser krumm',
men ingen ved, hwad Or dæ'el komm'.

Aa-e-ja!

Hwem der en jenle Kik mott' ha!

Men render end *di* Klokk' i Sto,
Worherr' haar jen, der gor!
Den sæd'r æ Tid, nær aalt ska' gro,
og toler ett det stor.
Aak, fæk *a* søen en Nøjesgaw',
da vild' a gled' mæ aall' mi Daw'.

Aa-e-ja!

A fôr den Ot, som *a* ska' ha!

Men helsen er der fo tefreds
ved denne Verdens Bued,
far de fôr *min* og anner djes
rajt grundig o æ Jued.
Men kund' enhwer bestemm' æ sjel,
da skuld' I baare si en Spel
— aa-e-ja!
hwad Nøjesgaw' enhwer vild' ta!

Mi Nobo Mowns han vild' no drikk'
fræ Maan' te Awtensend',
saa do kund' po hans Øwn prikk',
imen' æ Glajs han vend';
en Kuen der villig bor for Burd',
en Bimpel som en Oxehued',
aa-e-ja —
det war den Gaw', te *Mowns* vild ha.

Wor Slagter han haaj ett imud,
te Folk vild *rigtig* fraas',
te vi gik forlænds te æ Burd
for ret aa fyld' wor Kraas';

det war hans Handl aa si opo,
te stue Swyn de od dem smo,
aa-e-ja —
det Syn han lig' ku' lid' aa ha!

En Skræjers Nol haar gued' Kor,
hwor „Hold-ijen“ er henn';
en pyntsyk Kwind' i hwer en Gord,
en Flok af skjødløs' Swenn',
en nøj Slaws Mued' hwer Maanedsdæa
— da er æ føst, wor Skræjer er glæa;
aa-e-ja! —
æ Regning — den fôr *do* og *a*!

Wor Smed han blæser uden Row
og ønsker uden Len,
te aall' wor Plæg' mott' smid' dje' Skow
og komm' te ham ijen;
og kyrer do di' Plow i Gras —
da ved *a* jen, det er tepas —
aa-e-ja!
tho grassed Plow si' Smed mo ha!

Wor Tækkimand, der fæk æ ild',
om ingen gjord' ved Hus',
a tinker wal, han gjan' vild',
te Kjørmes Knud' sku' bus',
saa hwer en Tot af Taag mott' flyw'
og fust si' Vej fræ Skaw' te Skyw' —
aa-e-ja!
det vild' den Træjring gjaen ha!

Wor Snejker ber om Low aa law'
en Kist' aa putt' dæ i,
der aalle jen Stej skuld' dæ skaw'
men blyw jawn laang og vi';
en søen jenle bette Hyr'
no men' æ Row det er saa dyr' —
aa-e-ja,
den vild' wor Snejker gjaen ha!

Wor Krormand hwøwter i hans Dar,
han gir saa nødde Slip,
saalæng' di Paang er nueting ward
og do ka' syk en Drip.

Men drik di *sidste* Øg af Staald —
da fôr do snaar hans: „Guj i Wold!“
aa-e-ja —
det jennest Gued' di Krormand ga'!

Wor Prokeraater plot' mæ nær,
det gik lig' ad æ Skind;
men læ' ham mød' med den Salær,
nær *sidst'* Instans gor ind.
Da kund' en moski fo si' Peng',
men *da* 'r æ drøwn søen *lowle* læng' —
aa-e-ja!
da vild' a nødde *hans* Plads ta'!

Wor Degn han synger faale falsk
i Amen ved æ End'.
Han slaar æ Knæjt', og han slaar dwalsk,
det mo di Pej'r bekjend';
men gi' hans Kuen' te Ywl en Aând,
saa spaarer han det kje-re Baân!
Aa-e-ja!
men âandløs' Bøen *braa* Haak mo ha!

Wor Præjst — han viger ett en Tomm'
fræ Trowens san-de Urd.
Vi Synd're mo putt' i hans Lomm',
og den er jawnhen stur.
Men nok aa gywt' og nok aa døef,
saa fild der Hawr i æ Præjst hans Krøef',
aa-e-ha!
en Gjewt den Præjstlomm' da ka' ta'!

Den Krigskaa'l, der er no po Mued',
han *er* en Landeplaw';
hwad der skuld' komm' wos aall' tegued',
ka' *han* guff' i hans Maw',
og Sor og Hordhied, Blod og Kri
han vild', æ Land sku' dejgnes i.
Aa-e-ha!
Det bløw en stywle Dram aa ta'!

Nej, *a* vil ønsk jer *Lykk'* og *Fred*,
saalæng' enhwer ska' løw',
saa ingen gjør den naaen Fortræd,
hwad Ondt han end mo dōw';

te Byg mott' bær' og Row mott' grow,
og hwer mott' malk' si' egen Kow,
aa-e-ja —
for søn' en Lykk' wor Lyw vi ga'!

18/1 1914.

Nøjesvis', Nytaarsvise; *slan'*, slaet; *æ Or*, Aaret; *gan'*, gaet; *Sel'*, Sele; *sæd'r*,
passer; *den Ot*, den tilmaalte Del; *annør djes*, andres; *Maan'*, Morgen; *æ Glajs*,
Glasset; *skjødløs'*, skjødesløse; *Mued'*, Mode; *Len*, Ophør; *i Gras*, itu; *Kjørmes*
Knud maatt' bus', Nordenstormen maatte rejse sig i sin Vælde; *fust'*, fare bort;
Skaw', Skave; *Skyw'*, Skive; *Træjring*. Gavtyv; *skaw'*, gnave; *vi'*, vid; *jenle bette*
Hyr', en lille Bestilling; *Row*, Rug; *syk*, synke; *plot'*, plukkede; *dwalsk*, slem
haardt; *Aånd*, And; *braa Haak*, dygtig Klø; *Gjewt*, den Portion man gir et Dy i
Krybben; *Sor*, Saar.

VRØD-I-VRONT' OG MARI STONT'

Der so en Mand paa Vinkel Vratt',
de kaldt ham Vrød-i-Vront',
han to' te Kwind' en Hjäj' fræ Bjatt',
og det war Mari Stont'.
„Vrød-i-Vront' og Mari Stont'“
bløw' te Sej' æ Herred rundt;
de war gja'en glaad ved ledt,
og møy det fæk de ett.

Aa wank' afstej jost *for* det samm'
war snaar dje jennest' Lyst,
og nær den bette Lærki kam,
de høt hind' aaltid føst;
grev de da hinaân og sprang
Stonthuesdans te Lærkisang,
lejt og spøjt med Tor' i Yw'
som Lamm po gammel Hyw'.

Og hun plot Krusbær i æ Hied'
og Trønbær i æ Mues',
og han to' Ol saa tykk' og fied'
og band'em i hans Hues'.
Vrød-i-Vront' og Mari Stont'
de haaj mir end jawen tront,
de skuld' bind' wor Muer en Lim'
og hwer en Krikk' en Grim'.

Og han kund' hegs' dæ Kal i Kow
og vis' med Woll' for Wand,
og hun ku' spow, hwor Mett' sku' bow,
og hwem hun fæk te Mand.
Han en Dram og hun en Skro,
strags laa' de en Skorsten po;
Mænd og Skorstjenn strø' de mej
po gywtglaad' Piggers Vej.

Og han kund' si det særest' nøj,
som anner ett vidst' aa,
som Worr' for Død' og Bjær'mandstøj,
mell' Minnestid' og Daa.

— — Æ' Ell'pig' fræ Flæskidam' —
mott' æ Dæwl *hind'* annamm'!
hun haaj rejen po *hans* Nakk'
fræ Bæs te Kistelbakk'!

Hwor der bløw spelt og raaft: Godtôr!
der war di i dje' Es,
og kam *de* stumlend te en Gord,
saa bløw der sgi Kommes!
Saa begynd' æ Knæjt' aa vals',
saa begynd' æ Hund' aa hals',
Vrød-i-Vront' og Mari Stont'
haaj Gled', saa det ku' bundt'.

Men no er *Swot* jo Lywkulør,
Maløwt er *no* di' Dram.
Aa ta' Pati for godt Humør
det regnes *no* for Skam.

Vrød-i-Vront' og Mari Stont'
med dje Klud' og med dje Klont' —
Gud ha Lov, de wal er død'!
Hwor skuld' *de* fo dje Fød'?

Vrød', rode; *Stont*, *Stunthose*, fodeløse Strømper; *Vratt*, Forager; *Hjaj'*, sølle Fruentimmer; *Bjatt*, Bjert; *Krusbær*, Tyttebær; *Lim'*, Kost; *Woll'*, Pilevaand; *Worr'*, Varsler; *Bæs*, Bers; *stumlend*, usikre i Gangen; *bundt'*, klodse noget; *Swot*, sort; *Maløwt*, Malurt; *Klont'*, Byldte.

EN BETLE HAAR'

„Her sejer a, en betle Haar' —

haa — haah!

og smumrer gued' Turnipsblaad'

haa — haah!

Æ Suel skjarer i mi' Yw',

a er saa glaad, som Haar' ka' blyw',

haa — haah!

Haahaahaa — haahaa — haah!

Her vil a hytt' mæ te imaar' —

haa — haah!

for her er Fred og ingen Faar',

haa — haah!

Ih hwa', no klør mi' venster Ør';

ih, skuld' en fo nø' ild' aa spør'!

aa — haah —

aahaahaa — haahaa — haah!

Dér lister Lâs sæ laangs æ Laad' —
 haa — *haah!*
og po hans Nakk' han haar en Spaad',
 aa — haah!
——— Der skyd'es? Her!! Aae Jess' og Jøss!
saa war den Spaad' en rædle Bøss'!
 aa — haah!
 aahaaha — *haaha* — haah!

Og laangs den vejstes Turnipsraad' —
 aa — haah —
nøj springer po en Mynd' si' Maad',
 aa — haah!
Aae, bette Bjen', no op og rend',
som om det gjaldt jer Verdens End' —
 aa — haah,
 aahaaha — *haaha* — haah!"

Saa spendt og sprang den usle Haar'
 aa — haah!
saa bæggi Ører laa' sæ flaad',
 aa — haah!

For hwer en Sprøng en Drip der drap,
for hwem ka' løf med Hawl omkap?

Aa — haah!

aahaahaa — *haahaa* — haah!

Det war i'e Sid', en haaj si Skaad',

aa — haah!

og det kund' ingen Renden klaar',

aa — haah!

Med jet saa fild en om og død',

saa holdt æ endle op aa blød',

aa — haah —

aahaahaa — *haahaa* — haah!

Æ Fowl' bløw ved aa syng' saa glaad',

haa — haah!

Æ Vind den spøjt mell' Turnipsblaad,

haa — haah!

Og men' æ Haar lo dér og død',

a Suel den strøøg si laange Ør:

„Aa — haah!

aahaa, — *aahaa*, — aah — *haah!*“

¹⁹/₄ 1912.

betle Haar', Smule Hare; *smumrer*, fraadser i; *skjarer*, skinner; *imaar'*, imorgen;
Lås, Lars; *Spaad'*, Spade; *rædle*, hæsleg; *-raad'*, Række; *Skaad'*, Skade.

UNG VISE

Alle mine Længsler de smyger sig om dig —
diddeli, om dig! duddeli, om dig!
Bare én af dine nu gik den halve Vej —
diddelu og diddeli — mod mig!

Alle Havens Blomster de dufter kun om dig,
diddeli — om dig! duddeli — om dig!
Rose og Reséda og Løg og Volverlej —
diddelu og diddeli — om dig!

Pløjer jeg min Ager, da synger jeg om dig —
diddeli, om dig — duddeli, om dig!
Lærken over Ploven med Sangen hjælper mig,
diddelu og diddeli — om dig!

Biers Nyn og Sødme — *alt* minder mig om dig!
diddeli, om dig — duddeli, om dig!
Al min Gjærning bliver ved dig en Blomsterleg,
diddelø og diddeli — om dig!

Sidder jeg i Kirken, jeg titter hen til dig,
titterli — til dig! — tutterli — til dig!
derfra op til Altret, hvor du vil staa med mig —
diddelø og diddeli — — med *mig!*

^{19/8} 1913.

PIGEN PAA DIGET

Gælisk Melodi.

Gjøgen kukker, Solen svinder,
Duggen falder stille paa Moders Bleg,
Himlens Sky faar røde Kinder,
Hjærtegræsset ringler mod Siv og Fleg.
Faar og Gjed mod Kvælden bræger,
Møllens Vinger gaar mod Vestens Skjær.
Klokken ringer fjærnt bag Heden,
der hvor rank han vandrer, min Hjærtenskjær.

Lille Hjejle, du skal føre
alle mine Længsler til ham, du ved,
fløjte Ømhed i hans Øre,
over Mosen bære min Kjærlighed.
Til hver Prik, din Vinge smykker,
hæfter jeg et Kys, til ham et Laan;
gule Hjejle, bær dem varligt,
giv dem ej til Pris for Gjøges Haan.

Jeg har skuret mine Spande,
sat dem snildt paa Række med Bunden op,
vandet Kaalen, brust med Kande,
skiftet Klædet over Ostens Kop.

Ensomheden her jeg søgte,
og jeg tog min blanke Sølje paa,
det, han ømt mig bad at bære,
naar engang vi skulde til Altret gaa.

Kuk nu Gjøge, mens jeg plukker
Skjørtet fuldt af Iris ved Aftnens Strøm.

Før mit Kammers Lys jeg slukker,
stiller jeg dem varligt bag Pudens Søm.

Irisblomstens Duft skal trylle
dig, min kjække Yngling, mod *min* Barm,
saa paa Drømmens Bro og Duftens
ind til mig du glider ad Vindvets Karm!

9/1 1912.

A GLEMMER Æ AALLE I MI' DAW —

Og det war den Tid, da vi aaltid war tow
— a glemmer æ aalle i mi' Daw! —
A tjent' jo te Vistis her vejsten æ Brow,
og do kam te æ Gord og task te Traw'.

Do ga' mæ en Gimmer og hjalp mæ aa tow'n
— a glemmer æ aalle i mi' Daw' —
og hwer Gaang a stod og gjord' Brind' te æ Own,
do kamm saa still' og drow i mi' Saw'.

En Daa vi war jenne, do to' om mi' Hâand
— a glemmer æ aalle i mi' Daw! —
A so der saa nywle og wand af mi' Gâan,
imen' do strøøg mi' Kinder med *di'* Kaw'.

Do tal' om en Hjemmen herud' baag æ Kjar
— a glemmer æ aalle *i* mi' Daw! —
en Rues' sku' vi ha' wos lidt vejsten æ Dar
og Løøg og Lavindler i wor Haw'.

Æ Log' sku' vær' maaled, æ Hus vild' do kalk'
— a glemmer æ aalle *i* mi' Daw! —
en nybærend Kwi' vild' do gi' mæ aa malk',
— for der bløw *wal* en Busk for *hind* aa gnaw'!

— — Saa bløw der Foran'ring, de kamm med di' Pas
— a glemmer æ aalle *i* mi' Daw! —
baagved dje Kanowner de ga' dæ di' Plads
— — og sind —i jen af Krigens manne Graw'!

En Blaan' to' dæ fræ mæ, en Kul' røw dæ hen —
— a glemmer æ aalle *i* mi' Daw'!
For det aa ha' mistet sin kje-reste Ven,
det løwter ett det længste Lyw i Law'.

¹⁰/₅ 1912.

aalle, aldrig; *Gimmer*, ungt Faar; *tow'n*, vaske den: *Brind'*, Brænde; *drow*, trak;
jenne, alene; *nywle*, forlegen glad; *Gaan*, Garn; *Kaw'*, venstre Haand; *Hjemmen*,
Hjem; æ *Lôg*, Laagen, *Blaan*, Sky; *Kul'*, Kugle.

BARN OG MOR

Vug mig, Mor,
mens min spæde Livskim gror;
vug det Onde af min Vej,
vug det Sunde op i mig!

Vug mig, Mor,
mens mit Pust i dit sig snor.

Vug mig, Mor,
nu da Rug til Ringlen gror.
Lærkesang paa Søndenvind
smyger i din Nynnen ind.

Vug mig, Mor,
saa jeg rank som Rugen gror.

Vug mig, Mor,
ved en Bøn for det, du tror.
End vi vakler samme Vej,
siden kanske slipper *jeg!*
Vug mig, Mor,
mens vi trygt det samme tror!

Vug mig, Mor,
varsomt i mit Skæbnespor;
vug mig til en helstøbt Mand,
glad ved Hjem og Fædreland.
Vug mig, Mor,
til at staa ved Arv og Ord!

Vug mig, Mor!
Løs saa op din Trøjes Snor,
da bag Barmens Særkesøm
di'r jeg til mig Livets Strøm.
Vug mig, Mor,
mens ved dig jeg di'r mig stor.

Vug mig, Mor!
I din Aande Søvnens bor.
Naar jeg sænker Øjet i,
svæver Drømmens Gud forbi.

Vug mig, Mor!
Snart jeg følger i hans Spor.

⁷/₈ 1915.

MOR VED BRØNDEN

Min Mor var bleven gammel,
dog endnu mere svag;
langs Stuens lange Skammel
hun listed hen sin Dag.

Derude lyste Vaaren;
dens Haner alle gol;
hvidvingede Duer
sig svang i dens Sol.

Hver Morgen friske Fugle
paa Pilens lodne Gren!
mens Stæren sad og basked
paa Brøndens Vippesten.

Men Mor saa tungt mod Dagen
og den glinsende Stær;
den Vaar blev ikke hendes,
det følte hun her!

Den tynde Haand hun stemte
mod det smærtende Bryst:
„For mig har Livet mistet
sin Fryd og sin Lyst.“

De hvide Duer kredsede
om det mossede Tag,
og Stærehannen jubled;
men Mor blev mere svag

Da fødtes en Beslutning
i Hjærtets dybe Grund,
i hendes tunge Øjne
den tindred en Stund.

„Aa, daj mig ud til Brønden!
Kom, Dreng! Giv mig din Haand!“
hun ivred af sin vante,
beslutsomme Aand.

Jeg tænker vel, hun droges
af den samme Urtidskraft,
som Væld og klare Kilder
til hver en Tid har haft.

Det lidende og syge
vil staa en fattig Stund
og dulmes ved det,
som er rent og frisk og sund.

Det hvide Sand laa strentet
paa Gangens gule Sten,
hvor Solen havde prentet
sin Krins saa varm og ren.

Men foran Forstudøren
randt Lysets fulde Flod;
hun vakled ud i Strømmen
med prøvende Fod.

Og Gaardhanen galed
og rysted Strubens Lap,
mens Hønsene de løb
mod den Savnede omkap.

Og Duerne paa Taget,
som trukne i en Snor
de svang sig ud i Luften
til Ære for „vor Mor“.

Men Moders Blik var sløvet
i syge Nætters Ve;
der var kun eet, kun Brønden,
hun higer mod at se.

Vel sligt kan tykkes mange
kun smaat og ingenting,
men denne Brønd var Centrum,
hvor *hendes* Liv var Ring.

Og hendes Slægt og Mødre
i samme gamle Gaard
var gaaet i Kreds om Brønden
i mange hundred Aar.

Her havde de da siddet
paa den slidte Malkestol,
naar Aftentoflen trommed
og Kaalgaardgjøgen gol.

Naar der stod Ring om Maanen,
og andre Himmeltegn
i Sky og Tordenblaanen
gav Løfte om Regn.

Her fandt de Læ og Føde,
Hvil for den matte Krop,
her blev de, til de døde,
som Bi, der er slidt op.

Som deres *hendes* Verden, —
en Lykke ikkun tynd;
som deres *hendes* Færden
i Kredsgang om en Brønd!

Sin tynde Haand hun rakte
ud mod dens Ramme graa;
hun kunde lige magte
at lægge den derpaa.

Dybt nede mellem store,
ringsatte Kampesten
der laa den stille Kilde,
fredhellig og ren.

Et stort, tungsindigt Øje
saa oldingfærnt paa Syn;
aarhundredgammelt Mosset
hang over som Bryn.

Engang i Fortids Ælde
var Kilden tryllet frem
for siden tavs at vælde
som Midtpunkt for et Hjem.

Et Hjem, et Hjem! et fattigt
og dog et helligt Navn,
en lille grønnende Verden
med tusinde Haab og Savn.

— — Og Kilden i Hjemmets Midte
— som Draaben paa Blomstens Bund —
den læsked, uden at fritte,
hver Dyre- og Menneskemund.

Herhen kom — lige fra Ploven —
med Sved under Bringetøj,
med brudte Hudpletter paa Boven,
det gamle, udslidte Øg.

Og Føllet, som blot skal sig øve
og endnu ej ved, om det tør,
men finder det voxent at prøve
det samme, som Moderen gjør. —

Hvor higed hun, Koen, mod Aften,
herhen mod det blinkende Trug,
naar Føden og Mælken og Kraften
udspilede Yver og Bug!

Og Faaret fra solsveden Ager,
og Studen, som kjørnede Byg; —
hver kom de saa hul og saa mager,
men gik som en Tromme saa tyk.

Saa blev den saa mild en Trøster
ej bare for Hors og Ko,
en god, forbarmende Søster
for alt i Mark som paa Lo.

Om Høg slog ned over Lærke,
og Vingen var ej for sen,
den Svage fandt Skjul mod den Stærke
i Brøndens mossede Sten.

Og Barnet, det klynkende spæde,
blev døbt i Treenigheds Navn
i Vand, som med Spil og med Kjæde
var løftet fra Slægtsbrøndens Favn.

Og havde den døende Olding
nu naaet sine Lidelsers Maal,
der raketes ham stille fra Brønden
en sidste kvægende Skaal.

— Saaledes den fædrene Kilde
i Dag som bestandig laa
og spejled en ringe Rille
af Foraarshimlenes Blaa.

Af Feber halvt forvirret
den gamle keg derved;
det var, som om hun stirred
dybt ind i Evighed.

Al hendes Sorg og Kvide,
hver bitter Vemodstund,
alt, hvad en Sjæl maa lide,
saa op fra Brøndens Bund.

Al Slægtens Graad og Klage
af Kvinde som af Mand,
dens Uraad — Aar tilbage —
hun læste det her i Vand.

— De talte længe sammen
det stumme Øjensprog,
der tænder Hjærteflammen
før baade Munds og Bog.

O, ja, de talte sammen,
om Lykkesavn og -Synd,
mens Taaren tegnede Ringe
i hendes Skæbnebrønd.

Men Lærkesangen skingred
ind gennem Port og Gaard,
mens Foraarsvinden fingred
ved Moders isgraa Haar.

Men ej hun agtede Sengen,
ej Vindens varme Sug.
— Et Strejfblik over Vangen,
der laa saa grøn med Rug — — —

Saa vendte hun Vaaren Ryggen
med alt, den bar i sit Skjød,
gik ind og ordned sin Bryggen
og alt til en hedelig Død.

^{18/4} 1916.

BROEN

Tusind Aars Skille. Saa slog de Bro.
Saa drog de over i Vogne og Sko,
Tiggere, Trækkere, Kræmmere, Friere,
alle de tusinde Somres Forbiere,
stejlende Plage som skejtende Ko,
alt drog nu over den dumrende Bro.

Ligskarer skred her i sindigste Ro.
Brudéfærdsforspand paa klapprende Sko;
Selesølv glimtede, Kobleøj klingrede,
Spillemandstoner mod Brobuen skingrede.
Bruden i Stadsen, saa blid og saa god,
nikked til Aakanden under sin Fod.

Broen stod krum over Aakandestrøm,
fint som en Hjærneskal over en Drøm.
Aarene, Skyllene skaved og skured den,
Isgangens Rimnætter saved og fured den.
Naar den befores, det lød som en Fjol,
der bliver strøget lidt nær mod sin Stol.

Da kom en Svale og tog sig et Hvil
efter vist *tusinde* mødige Mil.
Rækværkets Fløjarm den satte sig skraas paa,
Svalen hun ynder alt hvad der gror Mos paa,
tittede, kvidrede: „Her vil jeg bo,
her under Storstrømmens buede Bro“.

Dynd kom fra Aabredden, Straa kom fra Toft.
Luften var Væggene, Brobuen Loft.
Herlig blev Reden hun klined og kitted sig,
muntert i Pavsens hun sad og kvitted sig.
Saa kom en Mage med Spejl paa sit Bryst,
saa kom der Dage med Tant og med Lyst.

Snart laa de skjæreste blaagrønne Æg,
saa fulgte Unger med bittesmaa Skjæg,
Aastrømmen ringlede, Sydvinden luftede,
Dunhamre svinglede, Aakander duftede.
Svalemor havde sit sureste Stræb
med at faa fyldt de smaa krævende Næb.

Nu blev der Liv bag de bugede Fjæl,
Broen var Legem, hvor Svalen var Sjæl.
Strømmen slog Grødegrøntskranse om Pillerne,
Solglimt faldt skraat ned fra Broplankerillerne,
Aborren vifted sin kløftede Svans
sagte til Takten af Langalgers Dans.

Aldrig jeg mindes mer salig en Ro
end under Kvæld ved hin buede Bro.
Høet er slagen og dufter fra Sigene,
Aaen den krumme smaaklukker i Vigene.
Svalemor jager for strygende Sejl,
smækker med Vingen det rygende Spejl.

Klokker i Sønder og Klokker i Nord
ringer da Fred over Himmel og Jord.
Broen nu mørkner alt til under Buerne.
Blomsterne lukker sig rundt om paa Tuerne.
Klokkernes fjærne tungsindige Slag
døves og stærkes af Engbrisens Drag.

Broen kroger sig mer i sin Drøm.
Snart kan jeg høre hvert Dryp i dens Strøm.
Svalen i Dyndvuggen breder nu Vingerne,
Ungerne under dem skutter Smaabringerne,
mens over Allivets slumrende Bo
Himlen udspænder *sin* Evigheds-Bro.

⁴/₅ 1916.

HAVREN

Jeg er Havren. Jeg har Bjælder paa;
mer end tyve, tror jeg, paa hvert Straa.
Bonden kalder dem for mine Fold.
Gud velsigne ham, den Bondeknold!

Jeg blev saaet, mens glade Lærker sang
over grønne Banker Dagen lang;
Humlen brumled dybt sin Melodi,
og et Rylefløjt gled ind deri.

Viben fløj om Brak og Pløjemand
og slog Kryds for baade Plov og Spand.
Kryds slog Bonden ogsaa over mig
for at gi mig Helse med paa Vej.

Mens i Dug jeg groede Fod for Fod,
groede Sangen sammen med min Rod;
den, som ydmyg lægger Øret til,
hører Lærkens Triller i mit Spil.

Det kan kolde Hjærner ej forstaa:
Jeg er Lærkesangen paa et Straa,
Livets Rytme døbt i Sommerdræ,
mer end Gumlekost for Øg og Fæ.

Søndenvinden, o! han har mig kjær;
derfor kan han aldrig la' mig vær',
smyger sig med Hvisken til mig ind
nu ved højre, nu ved venstre Kind.

Naar han puster paa min gule Top,
maa jeg vugge med ham ned og op,
indtil alle mine Bjælder gaar,
som naar gyldne Hamre sammen slaar.

Juniregnen gjorde myg min Muld,
Julisolen gav mig af sit Guld,
Sundhed risler mig i Top og Skaft.
Det er derfra Plagen har sin Kraft.

Jeg er Ven med Dug og Grødevejr,
Ven med Landets lyse Bøgetrær,
Ven med al den danske Sæd, som gror
øst for Hav som vest for Sund og Fjord.

Jeg faar Solens sidste lange Blink,
før den dukker ned bag gullig Brink,
og naar Aftenklokken ringer Fred,
staar jeg paa min Taa og ringler med.

Jeg skal ringle Barnet til dets Seng,
ringle Taagen op af Sump og Eng,
ringle Freden over Hjemmet ind,
ringle Bønnen frem i fromme Sind.

Jeg er Havren. Mine Bjælder gaar
over lyse Vange Aar for Aar,
ringler om, hvor Sang og Kjærve gror
herligt sammen paa den danske Jord.

⁸/₅ 1916.

JEPPE AAKJÆR

- LIV OG SANG. Digte i Udvalg. Indb. 3 Kr. 50 Øre.
HVOR DER ER GJÆRENDE KRÆFTER. Landarbejderroman. 361 Sider. 2 Kr. 50 Øre; indb. 3 Kr. 75 Øre.
HEDEVANDRINGER. Med Illustrationer. 2 Kr.
JENS LANGKNIV. Af Fjends Herreds Krønikebog. 368 Sider. 2 Kr. 50 Øre; indb. 3 Kr. 75 Øre.
ARBEJDETS GLÆDE. En Fortælling om Bønder. 370 Sider. 2 Kr. 50 Øre; indb. 3 Kr. 75 Øre.
ESPER TÆKKI. En Sallingbo-Empé. 1 Kr. 35 Øre.
JÆVNT HUMØR. Smaahistorier. 3 Kr. 25 Øre; indb. 4 Kr. 50 Øre.
SOMMER-TALER. 2 Kr. 50 Øre.
AF GAMMEL JEHANNES HANS BIVELSKISTAARRI. En bette Bog om stur' Folk. 2 Kr.
NAAR BØNDER ELSKER. Skuespil i 5 Akter. 2 Kr.
ULVENS SØN. Skuespil i fire Akter. 2 Kr. 75 Øre.

SKRIFTER I FOLKEUDGAVE

TI BIND 1912—13

- BAG HJEMMETS GAVL. Samlede Digte I.
RUGENS SANGE — ANDRE SANGE. Samlede Digte II. 5. Oplag.
TIDSBØLGER. Samlede Digte III.
VADMELSFOLK. Hedefortællinger. 2. Oplag.
BONDENS SØN. Fortælling. 2. Oplag.
FJANDBOER. 2. Oplag. — PAA AFTÆGT. En Fortælling. 2. Oplag. (I ét Bind.)
FRA JUL TIL SANKT HANS. Historier. 2. Oplag.
HVOR BØNDER BOR. Tolv Smaahistorier. 2. Oplag. — LIVET PAA HEGNSGAARD. Bondekomedie i fire Akter. 2. Oplag. (I ét Bind.)
VREDENS BØRN. Et Tyendes Saga. 3. Oplag. (To Bind.)

Pris pr. Bind: 1 Kr. 25 Øre; indb. 1 Kr. 75 Øre.

Samtlige ti Bind: 10 Kr; indb. 15 Kr.

Indb. i fire elegante Vælskbind: 20 Kr.

JEPPE AAKJÆR

Arbejdets Glæde. En Fortælling om Bønder.

370 Sider. 2 Kr. 50 Øre; indb. 3 Kr. 75 Øre.

Sven Lange i „Politiken“. — „En Folkebog i allerbedste Forstand ... Med det største Behag følger man Bondesønnen Vistis Skæbne fra først til sidst ...

Naiv i god Forstand, saadan som de gamle Epikeres Skildringer var det, er ogsaa denne Bog. Aakjær har ikke alene villet give en Skildring af en Nutidsbonde, han har først og fremmest villet hæve ham op som et Eksempel til Efterfølgelse ... det er umuligt ikke at beundre det varme Hjerte, de klare Øjne og den kraftige Haand, der har skabt hans Værk.“

Jens Langkniv. Af Fjends Herreds Krønikebog.

368 Sider. 2 Kr. 50 Øre; indb. 3 Kr. 75 Øre.

E. F. i „Aarhus Amtstidende“. — „Bogen er en historisk Roman. Den handler om den paa en Gang vilde og godmodige, grumme og hjælpsomme Stimand, Jens Langkniv, om hvis Bedrifter der endnu lever Sagn blandt Almuen ...

... Handlingen foregaar paa 30-Aars Krigens Tid.

... Jens Langkniv bliver Sjælen i den „lille Krig“, man fører mod de fremmede Tropper. Han udfører Bedrifter, der næsten faar Svend Poulsens, Gøngenhøvdningens, List og Sejre til at blegne. Bogen er umiskendeligt skrevet af en Digter af sjælden Rang ...

„Jens Langkniv“ vil blive en Folkebog — den fortjener i hvert Fald at blive det.“

Hvor der er gjærende Kræfter. Landarbejderroman. 2 Kr. 50 Øre; indb. 3 Kr. 75 Øre.

Chr. Richardt Gandrup i „Politiken“. — „Aakjær har her skrevet en udpræget *folkelig* Bog, der ved sine klare, kraftige Billeder, sin let henkastede Personkarakteristik, sin jævnt skridende Handling, sine virkningsfulde dramatiske Optrin og sin sunde, helt igennem landlige Luft har fortrinlige Betingelser for at blive populær og skattet.“

Willie Bodenhoff: *En adelig Fribytter.* John Norcross's Liv og Levnet (1688—1759). Historisk Roman. Kr. 3.50.

Hvilken glimrende Hovedperson i en historisk Roman er ikke denne engelske Adelsmand, der gaar fra Eventyr til Eventyr i Portugal og i Indien og derefter bliver en Kaperkaptajn, som paa svensk Side gør selve Tordenskjold Rangen stridig. Efter flere forgæves Forsøg paa at opsnappe den danske Tronfølger Christian VI. blev han selv fanget og sad i de sidste 31 Aar af sit Liv som Statsfange paa Københavns Kastel. Romanen om denne Mands eventyrlige Løbebane vil faa mange Læseres Hjerter til at banke i Spænding.

Harald Bergstedt: *Hans og Else.* Kr. 3.00.

„Hans og Else“ er en Fortælling paa Vers eller rettere en Række snart lyriske, snart berettende Digte i rigt varierede Rytmer, omhandlende de forskellige Faser i et Hverdagsmenneskes Udvikling ...

... Siden „Adam Homo“ — som „Hans og Else“ er en Slags moderne og hedensk, men ikke mindre sandhedskærlig Pendant til — er der ikke i dansk Verslitteratur fremkommet noget stort fortællende Digt blot tilnærmelsesvis saa betydeligt.“ („Politiken“).

Rosa Berg: *En Tjenestepiges Erindringer.*
Kr. 3.25.

„Unægtelig en ganske forbavsende Bog ... At en københavnsk Tjenestepige kan opleve, hvad hun har oplevet, er vist desværre trolig nok ...

... Rosa Berg lægger saavidt ikke Fingrene imellem, de Billeder, hun maler, kan være grelle og uhyggelige nok, men de er i hvert Fald skabte af en ærlig Indignation.“ („Hovedstaden“).

„Bogen er skrevet med en rent ud forbløffende let og flydende Pen ...“ („Vort Land“).

SMAA DIGTSAMLINGER

- Jeppe Aakjær: Liv og Sang.*
Emil Aarestrup: Kærlighedsdigte. 2. Opl.
Bjørnstjerne Bjørnson: Digte. 2. Opl.
Steen Blichers Harpe. Et Udvalg ved Jeppe Aakjær.
Ludvig Bødtcher: Digte. Med Indledn. af Vilh. Andersen.
Sophus Claussen: Eroter og Fauner. En Række Digte.
Holger Drachmann: Kærlighedsdigte. 2. Opl.
Karl Gjellerup: Fra Vaar til Høst.
Kai Hoffmann: Udvalgte Digte.
Ludvig Holstein: Digte. 2. Opl.
Henrik Ibsen: Udvalgte Digte. 2. Opl.
*J. P. Jacobsen: Udvalgte Digte. **
Johannes Jørgensen: Lyrik. Udvalgte Ungdomsdigte. (1885—1896). 2. Opl.
Thor Lange: Fjerne Melodier. Folkeviser og Smaadigte. 2. Opl.
Edvard Lembcke: Digte. Med Indledning og Anmærkninger af Vilh. Andersen.
Sophus Michaëlis: Solblomster. 2. Udg.
L. C. Nielsen: Vaardigte. 2. Udg.
Chr. Richardt: Udvalgte Digte.
Helge Rode: Digte, gamle og nye.
Ernst von der Recke: Smaadigte i Udvalg.
Valdemar Rørdam: Roser. Kærlighedsdigte.
Viggo Stuckenberg: Sne. 5. Opl.
Chr. Winther: Til Een.

Pris: 3 Kr. 50 Øre pr. Bind,
indbundet i blødt Skindbind.

DAN 7 D AAK I ←

JEPPE AAKJÆR ①

VEJR OG VIND OG
FOLKESIND

② →

GYLDENDALSKE BOGHANDEL

228 a 23

GYLDENDALSKE
BOGHANDEL

NORDISK FORLAG

275

